

Препорака Бр. 172

Препорака за азбест, 1986 г.

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

свикана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, на седумдесет и втората седница, одржана на 4 јуни 1986 година, и

Земајќи ги предвид релевантните меѓународни конвенции и препораки за трудот и, особено, Конвенцијата и Препораката за професионално заболување од рак, 1974 година, Конвенцијата и Препораката за работната средина (загадување на воздухот, бучава и вибрации), 1977 година, Конвенцијата и Препораката безбедност и здравје при работа, 1981 година, Конвенцијата и Препораката за службите за здравствена заштита на работа, 1985 година, списокот на професионалните заболувања со ревизијата во 1980 година што е приложен кон Конвенцијата за надоместоци во случај на несреќи на работа и професионални заболувања, 1964 година, како и Кодексот на работа за безбедноста при употребата на азбест, објавен од страна на Меѓународната канцеларија на трудот во 1984 година, со кој се утврдуваат принципите на националните политики и акции на национално ниво, и

одлучувајќи за донесување одредени предлози во однос на безбедноста при употребата на азбест, што претставува четврта точка на дневниот ред на сесијата, и

утврдувајќи дека овие предлози треба да добијат форма на Препорака што ја надополнува Конвенцијата за азбест, 1986 година,

на дваесет и четврти јуни илјада деветстотини осумдесет и шестата година, ја донесе, следнава Препорака, што може да се цитира како Препорака за азбест, 1986 година;

I. ПОЛЕ НА ПРИМЕНА И ДЕФИНИЦИИ

1. (1) Одредбите на Конвенцијата за азбест, 1986 година, и на оваа Препорака се применуваат на сите дејности што вклучуваат ризик од изложеност на работниците на азбест во текот на работата.

(2) Треба да се преземат мерки, во согласност со националното законодавство и практика, за да им се овозможи на самовработените лица заштита што е аналогна на заштитата што се предвидува со Конвенцијата за азбест, 1986 година и во оваа Препорака.

(3) Треба да му се посвети особено внимание на вработувањето на млади лица на возраст под 18 години во дејности што вклучуваат ризик од професионална изложеност на азбест, во согласност со барањата на надлежните органи.

2. Дејностите што вклучуваат ризик од професионална изложеност на азбест треба да вклучуваат, особено:

- (а) вадење и мелење на руди што содржат азбест;
- (б) производство на материјали или производи што содржат азбест;
- (в) употреба или примена на производи што содржат азбест;
- (г) отстранување, поправка или одржување на производи што содржат азбест;
- (д) рушење или поправки на погони или објекти што содржат азбест;
- (ѓ) превоз, чување и манипулација на азбест или материјали што содржат азбест;
- (е) други дејности што вклучуваат ризик од изложување на азбестна прашина во воздухот.

3. Во смисла на оваа Препорака:

- (а) терминот **азбест** ја означува влакнестата форма на минералните силикати што им припаѓаат на групата метаморфни карпи од групата на серпентините, т.е. кризотил (бел азбест), и на групата на амфиболите, т.е., актинолит, амозит (кафеав азбест, кумингтонит-грунерит), антофилит, крокидолит (син азбест), тремолит, или каква било мешавина што содржи еден или повеќе од овие минерали;
- (б) терминот **азбестна прашина** ги означува азбестни честички што лебдат во воздухот или наталожените азбестни честички што може да се најдат во воздухот во работната средина;
- (в) терминот **азбестна прашина што лебди во воздухот** значи, за потребите на мерењето, честички од прашината што се мерат со гравиметриска процена или друга слична метода;
- (г) терминот **азбестни влакна што може да се вдишат** ги означува азбестните влакна со дијаметар што е помал од 3 микрометри и однос меѓу должината и дијаметарот што е поголем од 3:1. Единствено влакната што се подолги од 5 микрометри треба да се земат предвид за целите на мерењето;
- (д) терминот **изложеност на азбест** ја означува изложеноста на работното место, на азбестни влакна што може да се вдишат или азбестна прашина што лебди во воздухот, без оглед на тоа дали потекнува од азбест или од минерали, материјали или производи што содржат азбест;
- (ѓ) терминот **работници** ги вклучува членовите на производните задруги.
- (е) терминот **претставници на работниците** ги означува претставниците на работниците на кои таквиот статус им е признаен со националното законодавство или практика, во согласност со Конвенцијата за претставници на работниците, 1971 година.

II. ОПШТИ ПРИНЦИПИ

4. Мерките што се пропишани во согласност со член 3 на Конвенцијата за азбест, 1986 година, треба да се утврдат во таква рамка што ќе ги опфатат разновидните ризици на професионалната изложеност на азбест во сите гранки на економските дејности, и треба да се изготват со должно почитување на членовите 1 и 2 на Конвенцијата за професионално заболување од рак, 1974 година.

5. Надлежните органи треба повремено да ги ревидираат пропишаните мерки, земајќи го предвид Кодексот на работа за безбедноста при употребата на азбест, објавен од страна на Меѓународната канцеларија на трудот во 1984 година, и останатите кодекси

на работа или упатства што може да бидат утврдени од страна на Меѓународната канцеларија на трудот и заклучоците на експертските средби што може да се свикаат од неа, како и информациите од останатите надлежни тела за азбест и за материјалите за замена на азбестот.

6. Надлежните органи, при примената на одредбите на оваа Препорака, треба да дејствуваат по консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците.

7. (1) Работодавачот треба да ги употреби сите соодветни мерки, во консултација и соработка со засегнатите работници или нивните претставници и со оглед на советите од надлежните извори, вклучувајќи ги службите за трудова медицина, за спречување или контролирање на изложеноста на азбест.

(2) Во согласност со националното законодавство или практика, консултациите и соработката меѓу работодавачот и работниците што тој ги вработува може да се вршат преку:

- (а) претставници на работниците надлежни за безбедност;
- (б) работничките комитети за безбедност и здравје при работа или заедничките комитети за безбедност и здравје при работа;
- (в) останатите претставници на работниците.

8. Од работниците коишто се ангажирани за работа која вклучува азбест или производи што содржат азбест треба да се бара, во рамките на нивните одговорности, да ги почитуваат пропишаните постапки за безбедност и хигиена, вклучувајќи ја употребата на соодветна заштитна опрема.

9. (1) Работникот што напуштил определена ситуација на работа за која има разумно уверување дека претставува сериозна опасност по неговиот живот или здравје треба:

- (а) да го информира својот непосредно претпоставен надзорник;
- (б) да биде заштитен од одмазнички или дисциплински мерки, во согласност со националните услови или практики.

(2) Не треба да се преземаат никакви мерки што се на штета на работникот со упатување на фактот што тој, со чесни намери, се пожалил за нешто што сметал дека претставува кршење на законските барања или за сериозна несоодветност на мерките што ги презема работодавачот во однос на безбедноста и здравјето при работа и работната средина.

III. ПРЕВЕНТИВНИ И ЗАШТИТНИ МЕРКИ

10. (1) Надлежните органи треба да осигурат дека изложеноста на азбест е спречена или контролирана преку пропишување инженерски контроли и методи за работа,

вклучувајќи ја хигиената на работното место, коишто овозможуваат максимална заштита за работниците.

(2) Надлежните органи треба периодично да ги утврдуваат, врз основа на нивото на изложеност и околностите и условите што преовладуваат во работната средина, и со оглед на научно-истражувачкиот и технолошкиот напредок :

(а) видовите азбест или производи што содржат азбест чијашто употреба треба да биде предмет на овластување и работните процеси што треба да бидат предмет на овластување;

(б) видовите азбест и производи што содржат азбест чијашто употреба треба да се забрани делумно или целосно и работните процеси во кои треба да се забрани употребата на азбест или определени видови азбест или производи што содржат азбест.

(3) Забраната или овластувањето за употреба ба определени видови азбест или производи што содржат азбест и нивната замена со други супстанции треба да се заснова врз научна процена на нивната опасност по здравјето.

11. (1) Надлежните органи треба да го поттикнат истражувањето на техничките и здравствените проблеми што се поврзани со изложеноста на азбест, материјалите за замена на азбестот и алтернативните технологии.

(2) Надлежните органи треба да го поттикнат истражувањето и развојот на производи што содржат азбест, други материјали за замена или алтернативни технологии што се безопасни или помалку опасни, со цел да се елиминира или намали ризикот за работниците.

12. (1) Надлежните органи, секогаш кога е тоа потребно за заштита на работниците, треба да бараат менување на азбестот со материјали за замена, секогаш кога е тоа можно.

(2) Пред да бидат прифатени за употреба во кој било процес, сите потенцијални материјали за замена треба да бидат темелно оценети во однос на нивните можни штетни последици за здравјето. Здравјето на работниците што се изложени на таквите материјали треба да се контролира постојано, ако се оцени дека тоа е потребно.

13. (1) За целите на ефективно спроведување на националните закони и прописи, надлежните органи треба да ги пропишат информациите што треба да се вклучат во известувањата за работата со азбест што се предвидени со член 13 на Конвенцијата за азбест, 1986 година.

(2) Овие информации треба да го опфатат следново:

(а) видот и количеството на азбестот што се употребува;

(б) активностите и процесите што се вршат;

(в) производите што се изработуваат;

(г) бројот на работниците што се изложени и нивото и зачестеноста на нивната изложеност;

(д) превентивните и заштитните мерки што се преземаат за почитување на националните закони и прописи;

(ѓ) сите останати потребни информации за заштита на здравјето на работниците.

14. (1) Уривањето на оние делови од погоните или објектите што содржат ронливи азбестни изолациски материјали и отстранувањето на азбестот од зградите и објектите во кои азбестот може да се најде во воздухот треба да подлежат на овластување што треба да им се дава единствено на работодавачите или изведувачите на работите што се признаени од надлежните органи како квалификувани за вршење такви работи во согласност со одредбите на оваа Препорака.

(2) Од работодавачот или изведувачот на работите треба да се бара пред започнување со работите на уривањето или отстранувањето да изготви план за работа во кој се наведени мерките што ќе бидат преземени пред започнувањето на работата, вклучувајќи мерки за:

(а) обезбедување на целосната потребна заштита за работниците;

(б) ограничување на испуштањето на азбестна прашина во воздухот;

(в) информирање на работниците кои може да бидат засегнати од можното испуштање на азбестната прашина во воздухот, за општите постапки и опрема што треба да се употребуваат и за мерките на претпазливост што треба да се преземат; и

(г) предвидување на одлагањето на отпадот што содржи азбест во согласност со став 28 на оваа Препорака.

(3) Работниците или нивните претставници треба да се консултираат во врска со планот за работа од горенаведениот потстав (2).

15. (1) Сите работодавачи треба да утврдат и спроведуваат, со учество на работниците што тие ги вработуваат, програма за спречување и контрола на изложеноста на работниците на азбест. Оваа програма треба да се ревидира во редовни временски интервали и со оглед на промените во работните процеси и користената машинерија, или промените на техниките и методите за превенција и контрола.

(2) Надлежните органи треба, во согласност со националната практика, да преземаат активности за обезбедување помош, особено за малите претпријатија на кои може да им недостига техничко знаење или средства, за воспоставување на превентивните програми во случаите во кои може да дојде до изложеност на азбест.

16. Треба да се усвојат технички уреди за заштита и соодветни работни практики за спречување на испуштањето на азбестната прашина во воздухот во работната средина. Дури и во случаите кога се почитуваат граничните вредности на изложеноста или другите критериуми за изложеноста, таквите мерки треба да се преземаат за да се намали изложеноста на најниското ниво што е разумно остварливо.

17. Мерките што треба да се преземаат за спречување или контрола на изложеноста, како и за избегнување на изложеноста на работниците на азбест треба да вклучуваат, особено:

(а) азбестот треба да се употребува единствено кога ризиците може да се спречат или да се контролираат; во сите останати случаи, тој треба да се замени, кога е тоа технички изводливо, со други материјали и треба да се користат алтернативни технологии што се научно оценети како безопасни или помалку опасни;

(б) бројот на лицата на кои им се доделени работни задачи што вклучуваат изложување на азбест и времетраењето на нивната изложеност треба да се одржуваат на минимумот што е неопходен за безбедно вршење на задачата;

(в) треба да се употребуваат машини, опрема и работни процеси што го елиминираат или минимизираат создавањето на азбестната прашина и особено нејзиното ослободување во работната и пошироката животна средина;

(г) работните места во кои употребата на азбест може да доведе до испуштање на азбестна прашина во воздухот треба да бидат одвоени од општата работна средина со цел да се избегне можната изложеност на азбест на останатите работници;

(д) местата на кои се вршат работите што вклучуваат изложеност на азбест треба да бидат јасно разграничени и означени со знаци за предупредување што го ограничуваат неовластениот пристап;

(ѓ) треба да се води евиденција за локациите на азбестот што се употребува во изградбата на објектот.

18. (1) Употребата на крокидолитот и на производите што содржат такви влакна треба да биде забранета.

(2) Надлежните органи треба да се овластат, по консултации со најрепрезентативните организации на засегнатите работодавачи и работници, да одобруваат отстапувања од забраната што е предвидена со горе наведениот потстав (1) кога замената не е практично изводлива, под услов ако се преземени мерки за осигурување дека не е загрозувано здравјето на работниците.

19. (1) Распрскувањето на сите облици на азбест треба да биде забрането.

(2) Инсталацијата на ронливи азбестни изолациски материјали треба да биде забранета.

(3) Надлежните органи треба да се овластат, по консултации со најрепрезентативните организации на засегнатите работодавачи и работници, да одобруваат отстапувања од забраната што е предвидена со горе наведените потставови (1) и (2) кога алтернативните методи не се практично изводливи, под услов да се преземени мерки за осигурување дека не е загрозувано здравјето на работниците.

20. (1) Производителите и добавувачите на азбест и производителите и добавувачите на производи што содржат азбест треба да поднесуваат одговорност за соодветното и правилното етикетање на садот за пакување или на производот.

(2) Со националните закони или прописи треба да се предвиди дека етикетата треба да биде испечатена на јазикот или јазиците што се во општа употреба во соодветната земја и дека на неа треба да биде наведено дека садот или производот содржи азбест, дека вдишувањето на азбестната прашина е ризично за здравјето и дека треба да се преземат соодветни заштитни мерки.

(3) Со националните закони или прописи треба да се бара од производителите и добавувачите на азбест и производителите и добавувачите на производи што содржат азбест да изготват и обезбедат спецификација во која се наведени содржината на азбестот, опасностите по здравјето и соодветните заштитни мерки за материјалот или производот.

21. Системот за инспекција што е предвиден со член 5 на Конвенцијата за азбест, 1986 година, треба да се заснова врз одредбите на Конвенцијата за трудова инспекција, 1947 година. Инспекциските надзори треба да се вршат од страна на квалификувани лица. Инспекциските служби треба да бидат во можност да ги добијат од работодавачот информациите што се наведени во горе наведениот став 13.

22. (1) Граничните вредности на изложеноста треба да се утврдат со упатување до концентрацијата на азбестна прашина во воздухот во просечен временски период, што вообичаено е изразен како осумчасовен ден или 40-часовна недела и со признаен метод за земање моистри и мерење.

(2) Граничните вредност на изложеноста треба периодично да се ревидираат и ажурираат со оглед на технолошкиот напредок и развојот на технолошкото и медицинското знаење.

23. Инсталациите, системите за вентилација, машините и заштитните уреди за контрола на азбестната прашина треба да се проверуваат редовно и да се одржуваат во исправна состојба.

24. Работните места треба да се чистат со безбедна метода онолку често колку што е потребно за да се спречи наталожувањето на азбестна прашина на површините. Одредбите на Конвенцијата за азбест, 1986 година и на оваа Препорака се применуваат за персоналот за чистење.

25. (1) Ако опасностите од азбестната прашина што лебди во воздухот не може на друг начин да се спречат или контролираат, работодавачот треба да обезбеди, одржува и заменува по потреба, без трошоци за работниците, соодветна опрема за заштита на дишните органи и специјална облека во соодветните случаи. Во таквите ситуации, работниците треба да бидат обврзани да ја употребуваат таквата опрема.

(2) Опремата за заштита на дишните органи треба да ги задоволува стандардите што се утврдени од страна на надлежните органи и треба да се употребува единствено како дополнителна, привремена, итна или вонредна мерка, а не како замена за техничката контрола.

(3) Во случаите кога се бара употребата на опремата за заштита на дишните патишта, треба да се предвидат соодветни периоди за одмор во соодветни простории за одмор, земајќи го предвид физичкиот замор што го предизвикува употребата на таквата опрема.

26. (1) Ако постои можност за контаминација на личната облека на работниците со азбестна прашина, работодавачот, во согласност со националните закони или прописи и по консултации со претставниците на работниците, треба да обезбеди, без трошоци за работниците, соодветна работна облека којашто не треба да се носи надвор од работната средина.

(2) Работодавачите треба на работниците да им обезбедат соодветни информации во соодветна форма за опасностите по здравјето на нивните семејства или останатите што може да произлезат од носење на облеката што е контаминирана со азбестна прашина дома.

(3) Ракувањето со, и чистењето на, користената работна облека и специјалната заштитна облека треба да се вршат под контролирани услови, во согласност со барањата на надлежните органи, за да се спречи ширењето на азбестната прашина.

27. (1) За работниците коишто се изложени на азбест треба да се обезбедат двојни простории за преоблекување, средства за миење, тушеви и простории за одмор, како што е соодветно.

(2) Треба да се дозволи доволно време, во рамките на работното време, за преоблекување, туширање или миење по завршувањето на смената, во согласност со националната практика.

28. (1) Во согласност со националното законодавство и практика, работодавачот треба да го отстрани отпадот што содржи азбест на начин кој што не создава ризици за здравјето на засегнатите работници, вклучувајќи ги работниците што ракуваат со азбестниот отпад, или за здравјето на населението што живее во близина на претпријатието.

(2) Надлежните органи и работодавачите треба да преземат соодветни мерки за спречување на општото загадување на животната средина со азбестна прашина што се шири од работната средина.

IV. НАДЗОР ВРЗ РАБОТНАТА СРЕДИНА И ВРЗ ЗДРАВЈЕТО НА РАБОТНИЦИТЕ

29. Во случаите што се утврдени од страна на надлежните органи, работодавачот треба да преземе активности за вршење надзор врз концентрацијата на азбестната прашина во воздухот во работната средина и врз времетраењето и нивото на изложеност на работниците на азбест, како и за надзор врз здравјето на работниците.

30. (1) Нивото на изложеноста на работниците на азбест треба да се мери и пресметува во форма на временски мерени просечни концентрации за определен референтен период.

(2) Земањето на мострите и мерењето на концентрацијата на азбестната прашина во воздухот треба да се врши од страна на квалификуван персонал, со користење методи што се одобрени од надлежните органи.

(3) Зачестеноста и обемот на земање моистри и мерење треба да бидат поврзани со нивото на ризикот, промените на работниот процес и останатите релевантни околности.

(4) При оценувањето на ризикот надлежните органи треба да го земат предвид ризикот што го носат азбестните влакна од сите големини.

31. (1) За спречување на заболувањата и функционалните нарушувања што се поврзани со изложеноста на азбест, на сите работници што се распределени на работа што вклучува изложеност на азбест треба да им се обезбеди, како што е соодветно:

(а) лекарски преглед пред распределувањето на тоа работно место;
(б) периодични лекарски прегледи во соодветни временски интервали;
(в) други проверки и истраги, особено радиографија на градите и проверки на функционалноста на белите дробови, што може да се потребни за надзор врз нивната здравствена состојба во однос на оваа опасност на работното место и за раното откривање на првичните симптоми на заболувањата што се предизвикани од азбестот.

(2) Временските периоди меѓу лекарските прегледи треба да се утврдат од страна на надлежните органи, земајќи го предвид нивото на изложеност и здравствената состојба на работниците во однос на опасноста на работното место.

(3) Надлежните органи треба да се осигурат дека е предвидено, во согласност со националното законодавство и практика, соодветните лекарски прегледи и понатаму да им бидат достапни на работниците по завршувањето на распределувањето на работното место што вклучува изложување на азбест.

(4) Прегледите, тестирањата и истрагите кои се предвидени со горе наведените потставови (1) и (3) треба да се вршат, колку што е тоа можно, во текот на работното време и не треба да вклучуваат никакви трошоци за работниците.

(5) Кога резултатите од лекарските прегледи или истрагите откриваат клинички или претклинички ефекти, треба да се преземат мерки за спречување или намалување на изложеноста на засегнатите работници и за спречување на натамошното влошување на нивното здравје.

(6) Резултатите од лекарските прегледи треба да се употребат за утврдување на здравствениот статус во однос на изложеноста на азбест и не треба да се употребуваат за дискриминирање на работникот.

(7) Резултатите од лекарските прегледи не смеат да се користат за целите на преместувањето на работникот на работно место коешто не е компатибилно со статусот на неговото здравје.

(8) Работниците што се предмет на надзор на нивното здравје треба да имаат:

- (а) право на доверливост на личните и здравствените информации;
- (б) право на целосни и детални објаснувања за целите и резултатите од надзорот;
- (в) право да одбијат инвазивни медицински постапки што го нарушуваат нивниот телесен интегритет.

32. Работниците треба да се информираат на адекватен и соодветен начин, во согласност со националната практика, за резултатите од лекарските прегледи и да добијат индивидуални совети во врска со нивното здравје во однос на нивната работа.

33. Во случај на откривање на професионално заболување што е предизвикано од азбест преку здравствениот надзор, надлежните органи треба да се известат во согласност со националното законодавство и практика.

34. Ако од здравствени причини не се советува постојаната работа на работно место што вклучува изложување на азбест, треба да се вложат сите потребни напори, во согласност со националните услови или практика, на засегнатите работници да им се обезбеди друг начин за заработување на својата плата.

35. Националните закони или прописи треба да предвидуваат обесштетување за работниците што ќе заболат или ќе развијат некое функционално нарушување поврзано со професионалната изложеност на азбест, во согласност со Конвенцијата за надоместоци во случај на несреќи на работа и професионални заболувања, 1964 година.

36. (1) Евиденцијата за резултатите од следењето на работната средина треба да се чува во период којшто не е помал од 30 години.

(2) Евиденцијата на резултатите од следењето на изложеноста на работниците, како и деловите од нивните здравствени картони што се со значење за опасностите по здравјето поради изложеност на азбест и радиографските снимки на градите треба да се чуваат за период којшто не е помал од 30 години по завршувањето на работата на работното место што вклучува изложување на азбест.

37. Заинтересираните работници, нивните претставници и инспекциските служби треба да имаат пристап до евиденцијата за следењето на работната средина.

38. Во случај на затворање на определено претпријатие, или по завршувањето на работните однос на некој работник, евиденцијата и информациите што се чуваат во согласност со горе наведениот став 36 треба да се депонираат во согласност со упатствата од надлежните органи.

39. Во согласност со Трипартитната декларација за принципите во врска со мултинационалните претпријатија и социјалната политика, донесена од страна на Управувачкото тело на Меѓународната канцеларија на трудот, националното или мултинационалното претпријатие со повеќе од една подружница треба да биде

обврзано да обезбедува безбедносни мерки во однос на спречувањето и контролата на, како и заштитата од, опасностите по здравјето што се должат на професионалната изложеност на азбест, без дискриминација, за работниците во сите свои подружници без оглед на местото или земјата во која тие се наоѓаат.

V. ИНФОРМИРАЊЕ И ОБРАЗОВАНИЕ

40. Надлежните органи треба да преземат мерки за унапредување на обучувањето и информирање на сите засегнати лица во врска со спречувањето и контролата на, како и заштитата од, опасностите по здравјето што се предизвикани од професионалната изложеност на азбест.

41. Надлежните органи, по консултации со најрепрезентативните организации на засегнатите работодавачи и работници, треба да изготват соодветни образовни упатства за работодавачите, работниците и останатите.

42. Работодавачите треба да се осигурат дека работниците што може да бидат изложени на азбест добиваат редовни периодични обуки и упатства, без какви било трошоци на нив, на јазик и на начин којшто е лесно разбирлив за нив, за последиците од таквото изложување врз здравјето, за мерките што треба да се преземат за спречување и контрола на изложеноста на азбестот, особено за правилните работни методи што го спречуваат и контролираат создавањето и ширењето на азбестната прашина во воздухот и за употребата на општата и личната заштитна опрема што им е ставена на располагање на работниците.

43. Образовните мерки треба да и посветат внимание на особената опасност за здравјето на работниците што се создава од комбинирањето на пушењето со изложувањето на азбест.

44. Организациите на работодавачите и работниците треба да преземат позитивни акции за соработка на, и придонесување кон, програмите за обука, информирање, превенција, контрола и заштита во однос на професионалните опасности поради изложеноста на азбест.